

31 בתי"ס נוספים הצטרפו בשבוע האחרון ל"אופק חדש"

למרות שמרבית המורים בחטיבות הביניים חברים בהסתדרות המורים, ישתתפו ברפורמה השנה רק 11 חטיבות

מנהלת משה"ח לאפשר לצרף לרפורמה בתי"ס נוספים על חשבון המכסות שלא התמלאו במחוזות אחרים. הסבר אפשרי נוסף לפופולאריות של אופק חדש בצפון הוא, שהמתנגדים הנמרצים לרפורמה בתוך הסתדרות המורים מיקדו את פעילותם בשבועות האחרונים בעיקר בבתי"ס באזור המרכז.

נתונים נוספים; 147 בתי"ס שהצטרפו לאופק חדש שייכים לחינוך הממלכתי היהודי, 43 - לחינוך הממלכתי-דתי, 84 - למגזר הערבי, 24 - למגזר הבדואי ו-15 - למגזר הדרוזי. נתון מעניין נוסף הוא, שבמחוז מרכז למעלה מ-60% מבתי"ס שהצטרפו לרפורמה, 26 במספר, שייכים למגזר הערבי. מעיון בנתונים עולה עוד, כי למרות שלמעלה מ-60% ממורי חטיבות הביניים חברים בהסתדרות המורים, רק 11 חטיבות הצטרפו לרפורמה; 6 במחוז מרכז, 3 במחוז חיפה ו-3 במחוז צפון.

השבוע הצטרפו לרפורמת אופק חדש 31 בתי"ס, כך עולה מנתונים שמסר משה"ח לקו לחינוך. מספר בתי"ס שהצטרפו לרפורמה עומד עתה על 313. מהנתונים בחלוקה למחוזות עולה, כי במחוז דרום הצטרפו לאופק חדש 58 בתי"ס, במחוז חיפה - 33, במחוז ירושלים - 17, במנח"י - 14, במחוז מרכז - 42, במחוז תל אביב 27, ובמחוז צפון - 122. יש לציין, כי בחלק המחוזות לא התמלאה המכסה שהוקצתה למחוז. כך, למשל למחוז דרום הוקצתה מכסה של 64 בתי"ס, אך בפועל הצטרפו לרפורמה רק 58 בתי"ס. לעומת זאת, במחוז צפון הצטרפו כ-20 בתי"ס מעל למכסה המקורית ובמחוז חיפה - 5 בתי"ס.

ממחוז צפון נמסר לקו לחינוך כבר לפני מספר שבועות, כי בתי"ס רבים במחוז מבקשים להצטרף לאופק חדש, מכיוון שההצטרפות לרפורמה נתפסת בהם כדרך להשגת משאבים נוספים ולקידום אישי של המורים. הנהלת המחוז אף ביקשה

"הופכים את הפירמידה" - רק בדיבורים

לטענת מנהלת האגף לחינוך קדם יסודי לשעבר, מערכת החינוך לגיל הרך הולכת ומידרדרת

משרה כה מצומצם. ליקוי נוסף, לטענתה, הוא העומס העצום שמוטל על מפקחות האגף; כל מפקחת אחראית ל-300-100 גנים, ובמקרים קיצוניים, למשל במגזר הבדואי בדרום, אף ל-450 גנים. לדברי לימור, גם מפקחת עם הרצון הטוב ביותר לא יכולה לעמוד בנטל הפיקוח על כמות כה גדולה של גנים. לדבריה, בשנים האחרונות גם פוטרו עשרות מדריכות לגיל הרך. לימור גם ביקרה את החלטת משה"ח לחייב את גננות גני החובה להגיש למשה"ח תוכנית עבודה ולעמוד במבחני הישגים. לדבריה, בכיתת גן, שבה במוצע 35-30 ילדים, אין לגננת זמן לעבודה פרטנית עם התלמידים החלשים. לימור חוששת, כי בשל הדרישה להגיע להישגים, מתפתות הגננות להתייחס רק לקבוצה החזקה בגן, והילדים החלשים נדחקים עוד יותר לשוליים. לדבריה, בגנים הציבוריים שורר כיום ייאוש, והגננות והמפקחות עובדות בניגוד למצפונן המקצועי. בתגובה לטענותיה של מנהלת האגף לחינוך קדם יסודי לשעבר נמסר ממשה"ח, כי תפקיד מנהל האגף לחינוך קדם יסודי לא אויש עדיין מכיוון שבשל חשיבות הנושא טרם נמצא המועמד המתאים לתפקיד. עוד נמסר, כי ד"ר אילנה זיילר שימשה כממלאת מקום של מנהלת האגף כשלוש וחצי שנים במשרה מלאה. מאז פרישתה של זיילר ממלאת את התפקיד מנהלת המינהל הפדגוגי, לאה רוזנברג.

(המשך בעמ' 2)

שרת החינוך, יולי תמיר, הציגה עם כניסתה לתפקיד את ההשקעה בחינוך בגיל הרך כאחד מיעדיה המרכזיים. למרות הצהרה זו, לא טרח אף אחד מבכירי משה"ח להגיע בשבוע שעבר למושב כנס שדרות לחברה, שעסק בנושא "היפוך הפירמידה החינוכית" - הגדלת ההשקעה של המדינה בגיל הרך. בכנס טענה מנהלת האגף לחינוך קדם יסודי לשעבר, דליה לימור, כי הייתה עדה להצהרות של שרי החינוך רבים על הנחיצות בהיפוך הפירמידה, אך בפועל לא נעשה דבר בנושא. לטענת לימור, הולכת ומידרדרת מערכת הגנים הציבורית, שהייתה במשך שנים רבות "היהלום שבכתר" של מערכת החינוך הישראלית, ומדינות רבות ביקשו ללמוד ממנה. לדבריה, לא ייתכן שמערכת החולשת על שליש מילדי ישראל מנוהלת ברמה כה נמוכה. לימור הוסיפה, כי שוק פרוע של גנים פרטיים שמנהלות עמותות, שהמניע היחיד שלהן הוא גריפת רווחים כספיים, הולך ומשתלט על החינוך לגיל הרך.

"האגף לחינוך קדם יסודי הפך לשולי במשה"ח. כבר 4 שנים שאין לאגף מנהלת, מה שמשקף את חשיבותו הנמוכה בעיני הנהלת המשרד", הוסיפה לימור. לדבריה, עד לפני כחודשיים הופקד ניהול האגף, בהיקף של יום בשבוע, בידי ד"ר אילנה זיילר, מנהלת אגף א' מוסדות חינוך לשעבר. לימור הביעה תמיהה כיצד ניתן התפקיד לאדם שלא הוכשר מקצועית לתחום החינוך בגיל הרך ובהיקף

"הופכים את הפירמידה" - רק בדיבורים

(המשך מעמ' 1)

מזכ"ל הסתדרות המורים, יוסי וסרמן, אמר בכנס, כי היפוך הפירמידה במערכת החינוך מתבקש. לטענתו, ישראל משתרכת הרחק מאחורי המדינות המפותחות בתחום זה. וסרמן ציין, כי בחישוב פשוט של עלות-תועלת מצדיקה ההשקעה בחינוך בגיל הרך את עצמה, גם לטווח ארוך. מזכ"ל הסתדרות המורים הביע את תמיכתו בחקיקה שתקבע שכל מסגרת חינוכית בגיל הרך תחויב ברישיון ובעמידה בתכנים חינוכיים.

ראש עיריית בת ים, שלומי לחיאני, הציג בכנס תוכנית לקידום החינוך בגיל הרך המתקיימת בעירו זו השנה השנייה. לדבריו, כל ילד בגיל שלוש שמתחיל את צעדיו במערכת החינוך בבת ים, עובר מיפוי לזיהוי קשיים רגשיים ושפתיים. ילד שמאותרים אצלו קשיים כאלו מקבל טיפול מידי במתי"אות, במסגרות קופות החולים, השירות הפסיכולוגי ועוד. לטענתו, כאשר נדרש טיפול בתשלום וההורים מתקשים לשלם עבורו, מממנת אותו העירייה. לדבריו לחיאני, כבר רואים תוצאות מדהימות של קידום הילדים המתקשים בעקבות התוכנית. לדבריו, בעקבות הפעלת התוכנית, התברר שגם הורים לילדים מתקשים זקוקים לסייע, ובעקבות זאת נפתחו מרכזי הורים בעיר. לחיאני סבור, כי לא צריך להפוך את הפירמידה אלא "לרבע אותה" - להשקיע השקעה שווה בכל שכבות הגיל. לדעתו מדינת ישראל חייבת להעניק לרשויות המקומיות את הבלעדיות לניהול מערכות החינוך הרשותיות, כולל החינוך בגיל הרך. לטענתו הדואליות הקיימת כיום מפריעה למערכת החינוך להתפתח. לחיאני גם טען, כי אין למערכת החינוך שום חשיבה אסטרטגית לטווח של 10-20 שנה קדימה, שכבר קיימת בבת ים.

יו"ר ועדת החינוך של הכנסת לשעבר, מלי פולישוק, אמרה בכנס, כי ניתן ללמד בגיל הרך וגם להעריך הישגים, אך יש לעשות זאת בדרכים מיוחדות. לדעתה המורים באיכות הטובה ביותר צריכים להיות מופנים להוראה בגן ובגילאי א'-ג' ולא בתיכון.

בנושא היעדרות נציגות משה"ח מכנס שדרות, מסרה רוזנברג, כי למשרד היה ידוע על הכנס, אך מסיבות לא ברורות היא לא הוזמנה להציג את מדיניות המשרד בנושא הגיל הרך. רוזנברג הוסיפה, כי על אף האמור, היא נרשמה לכנס והתכוונה להגיע, אך נבצר ממנה לעשות זאת בשל הדיון בבית הדין הארצי לעבודה בנושא שביתת המורים. בנושא מיעוט תקני הפיקוח בחינוך הקדם יסודי נמסר ממשה"ח, כי המשרד מכיר את הצורך בתוספת תקני פיקוח ואף פועל לקבלת התוספת הדרושה.

ראש מכללת לוינסקי, מרים מבורך, אמרה בכנס, כי קיים ידע התפתחותי רב על החינוך הרצוי לילדים בגיל הרך, אבל המדיניות של משה"ח אינה מאפשרת את יישומו. לדבריו מבורך, רק 770 מתוך 1,000 ילדים בישראל נמצאים במסגרות חינוכיות בגיל הרך ובמגזר הערבי הרבה פחות. לדבריה, המדינה משקיעה בתלמיד בגיל הרך רק 74% ממה שמושקע בתלמיד בביה"ס היסודי, לעומת 98% במדינות המפותחות. מבורך הוסיפה, כי בישראל לא נעשו מחקרים שבדקו את תרומתה של הפניית משאבים גדולים לחינוך בגיל הרך להתפתחות הילד. לעומת זאת, בעולם בדקו במחקר שנמשך מספר שנים אם השקעת המשאבים בחינוך בגיל הרך הייתה כדאית. המחקר מצא, שבקרב הילדים שהשתתפו במסגרות חינוכיות איכותיות בגילאי 3-6 היו הישגים במדעים, אוריינות וחשבון, גבוהים יותר בגיל 10-8 מאלו של ילדים שלא השתתפו במסגרות כאלו. מבורך הייתה חברה בוועדה של מומחים בתחום הגיל הרך, שפעלה בשיתוף עם ארגון יד הנדיב ומשה"ח. הוועדה המליצה אשתקד, כי בגילאי 3-4 לא יעלה מספר הילדים בכיתה גן על 14-16, בגילאי 5-6 - על 16-20, ובכיתה א' - על 25 ילדים. בפועל היחס בישראל הוא של כ-30 ילדים לגננת וכ-35 ילדים למורה בכיתה א'. כמו כן המליצה הוועדה, שגננות לילדים מגיל שנתיים יהיו בעלות תואר ראשון והכשרה מיוחדת לתפקידן. לדבריו מבורך יש לעגן את המלצות הוועדה בחקיקה.

68% מבוגרי החמ"ד בצפון זכאים לבגרות

נתוני הבגרות של בוגרי החמ"ד בצפון בתשס"ז בחלוקה בית ספרית

שם ביה"ס והיישוב	שיעור זכאות תשס"ז	שיעור זכאות תשס"ו
אולפנית צביה עפולה	93.75%	82.5%
אמי"ת כרמיאל	88%	85%
אביר יעקב נהריה	80%	85%
המתמיד קריית שמונה	79.55%	70%
בית חנה חב"ד צפת	76.6%	84%
אולפנית צביה מעלות	68.75%	92%
אורט בית שאן	66.18%	68%
אולפנית טבריה	66.14%	74%
ישיבת בני עקיבא בית שאן	65.22%	70%
יד אורה עפולה	63.33%	70%
אמי"ת צפת	62.37%	62%
אולפנית יהודה עפולה	58.54%	61%
ישיבת מעלות	52.38%	52%
אולפנית הראל נהריה	48.57%	56.5%
ישיבת טבריה	43.48%	41%
אמי"ת חצור	38%	58%
אמי"ת עכו	37.88%	38%
מדרשיית הגליל מגדל העמק (חינוך מוכר)	20%	61.6%
ישיבת אורות מושב הזורעים	-	100%

בשבוע שעבר הסתיים במחוז צפון עיבוד הנתונים על הישגי התלמידים בבגרויות בתשס"ז. הנתונים הכלליים על שיעורי הזכאות לבגרות יתפרסמו, כנראה, רק בקיץ הבא, אולם מחוז צפון הזדרז לפרסם כבר עתה את שיעור הזכאות לבגרות הגבוה בחינוך הממלכתי-דתי בצפון - 68% מכלל בוגרי י"ב בתשס"ז. לשם השוואה הממוצע הארצי של הזכאות לבגרות בתשס"ו, שהתפרסם בחודש יוני האחרון, עומד על 53.3%.

מהמחוז נמסר עוד, כי 62% מבין 107 תלמידי י"ב מהחינוך הממלכתי-דתי שהשתתפו בתשס"ז בפרויקט "סיכוי" נמצאו זכאים לבגרות. במסגרת הפרויקט ניתנו לתלמידים מתקשים שיעורי תגבור במקצועות שונים. מנהלת המחוז, אורנה שמחון, מסרה כי היא גאה בהישגי תלמידי החינוך הממלכתי-דתי, המשקפים תפוקות ותוצרים של עבודה חינוכית מאומצת ומסורה במישור הערכי והלימודי כאחד.

■ משה"ח אוסר לקיים את תוכנית "זמן מסע" של לביב- חוזר המנכ"ל שהתפרסם בתחילת החודש אוסר על בתיה"ס ללמד את התוכנית להעצמת הזהות היהודית, "זמן מסע", של קרן לייב לביב. התוכנית מיועדת לחינוך היסודי הממלכתי. בחוזר המנכ"ל מצוין, כי התוכנית עברה בדיקה פדגוגית ונמצאה בלתי מתאימה להפעלה בבתיה"ס הממלכתיים בתשס"ח בשל אי התאמתה לרוח דו"ח שנקר.

בתחילת שנת הלימודים התברר כי התוכנית של לביב שולבה בתוכנית הלימודים של כ-20 בתי"ס ממלכתיים בפתח תקוה, גבעתיים ונתניה. גם ביישובים אחרים, למשל בראשון לציון, הודיעו בתי"ס יסודיים על כוונתם לשלב את זמן מסע בתוכנית הלימודים. במסגרת התוכנית הובטחו לביה"ס שעות לימוד נוספות בתקצוב קרן של המיליארד. בתיה"ס בראשון לציון חזרו בהם לאחר שהתעוררה התנגדות ציבורית גדולה לשילוב התוכנית.

■ במזרח ירושלים; שני גני טרום חובה ל-14,000 ילדים - ועדת החינוך של הכנסת דנה השבוע בנושא המחסור בכיתות לימוד ובכיתות גן במזרח ירושלים. על פי נתונים שהוצגו בוועדה, קיים במזרח ירושלים מחסור של כ-1,500 כיתות לימוד מגן חובה ועד י"ב. כמו כן נמסר לוועדה, כי אין במזרח ירושלים כמעט גני טרום חובה ציבוריים לכ-14,000 ילדים בגילאי 3-4. מנהל מנח"י, בן ציון נמט, אמר בוועדה כי יש לגילאי 3-4 רק שני גני ילדים ציבוריים במזרח העיר. לדבריו המצב אכן חמור, אך מכיוון שהאמצעים של מנח"י מוגבלים והממשלה אינה מעבירה משאבים נוספים, הוא מעדיף להשקיע קודם כל במילוי הצרכים בחינוך

החובה - בהקמת בתי"ס. לדבריו, לעיריית ירושלים אין כיום פתרונות חינוכיים להציע לגילאי טרום חובה במזרח העיר. ראש מינהל הפיתוח במשה"ח, ד"ר שי כנעני, אמר בישיבה, כי משנת 2000 נבנו 363 כיתות במזרח ירושלים. לטענתו בכל מקום שהייתה בו קרקע פנויה בנה משה"ח כיתות. לדבריו, הבעיה המרכזית היא המחסור בקרקעות. כנעני הוסיף, כי משה"ח בוחן כעת פתרונות למחסור בקרקעות, כמו בנייה לגובה, שימוש בגגות לבניית כיתות, הפקעת קרקעות ועוד. יו"ר ועדת החינוך, ח"כ מיכאל מלכיאור, אמר בוועדה, כי חוק חינוך חובה כולל את כל הילדים במדינה ולכן הממשלה חייבת להעניק פתרונות חינוכיים לילדי מזרח ירושלים. לדבריו, לא ייתכן שאלפי ילדים שעל פי החוק אמורים ללמוד, אין כיתות. ועדת החינוך החליטה לדרוש מראש הממשלה, אהוד ואלמרט, להקים גוף שיגבש פתרונות לילדי מזרח העיר שאין להם כיום מקום לימודים, ובמיוחד לילדים הנמצאים בסיכון גבוה, ויקציב את הכסף הנדרש לקיום חוק חינוך חובה.

■ הממונה על החינוך המיוחד ב-OECD ירצה בפני ועדת דורנר - הישיבה השלישית של הוועדה הציבורית לחינוך המיוחד (ועדת דורנר) תתקיים ב-21 בנובמבר 2007. בישיבה ישתתף הממונה על תחום החינוך המיוחד בארגון המדינות המתועשות, ה-OECD, פרופ' פיטר אוונס. מהוועדה נמסר, כי אוונס נענה לבקשתה של שרת החינוך, יולי תמיר, להרצות בפני חברי הוועדה. אוונס מנהל פרויקט גדול לאבחון ילדים בעלי צרכים מיוחדים בארגון המדינות המתועשות.

לכבוד
מר אהוד אולמרט, רה"מ
ירושלים

י"ח חשון תשס"ח, 30.10.07

שלום רב.

מה לעשות כעת? כבר מאוחר!

1. בכדי לצאת מן המשבר דרושה רפורמה במערכת החינוך. במסגרת הרפורמה יועלה שכר המורים באופן משמעותי, ובמקביל ייעשה שינוי בדפוסי עבודתם. מן-הדין שרפורמה כזאת תעוגן בחקיקה ותזכה ליציבות לאורך זמן.
2. בכדי לצאת מן המשבר דרושה הכרה במעמדם הייחודי של מנהלי בתי הספר במערכת החינוך. הרפורמה צריכה להציב את המנהלים באופן שקולם בנושאים ציבוריים יישמע וסמכותם לנהל את בתי הספר תהיה ברורה, כיאה לאחריות המוטלת עליהם.
3. בכדי לצאת מן המשבר נדרשים ארגוני המורים להתאחד, כי העימות בין הסתדרות המורים לארגון המורים העל יסודיים מהווה מרכיב במשבר שלתוכו נקלעה מערכת החינוך. שיתוף פעולה ביניהם יפעל לטובת הסכם משותף וחזרה לתפקוד תקין של מערכת החינוך.
4. בכדי לצאת מן המשבר להלן הצעתנו לפתרון מידי:
  - ◆ מינוי מידי של צוות מומחים שיכלול נציגים מארגוני המורים והמנהלים שיבחן מחדש את הרפורמה "אופק חדש" שנחתמה עם הסתדרות המורים ויציע התאמות שיחזקו את אמון המורים במימושה.
  - ◆ צוות המומחים יבחן מהן ההתאמות הנדרשות לשילוב מורי התיכונים בהסכם.
  - ◆ על הצוות לבחון את האפשרות להגדלת מסגרת התקציב המיועד לרפורמה לשנים הקרובות!
  - ◆ צוות המומחים יבחן את מעמד מנהלי בתי הספר במסגרת הרפורמה ויציע מבנה העסקה ותגמול ההולמים את עבודת מנהלי בתי הספר - בהתאם לסעיף 2 לעיל.
  - ◆ בתקופת עבודת הצוות, שלא תארך מעבר לחודשיים, ישובו המורים לעבודה סדירה ולא יינקטו עיצומים.
5. אומ"ץ חינוכי, ארגון המנהלים העצמאי, שאינו כפוף לארגון כלשהו, ימשיך להוביל את מהלכי המנהלים, תוך שהוא מרחיב את מוסדותיו וחותר להיותו ארגון יציג.

אדוני ראש הממשלה, זה בידך!

מזכירות אומ"ץ חינוכי

העתקים

פרופ' יולי תמיר, שרת החינוך; ח"כ רוני בראון, שר האוצר; ח"כ מיכאל מלכיאור, יו"ר ועדת החינוך של הכנסת; ח"כ רונית תירוש, חברת ועדת החינוך של הכנסת; הגב' שלומית עמיחי, מנכ"לית משרד החינוך; מר אלי כהן, הממונה על השכר באוצר; מר יוסי וסרמן, מזכ"ל הסתדרות המורים; מר רן ארז, יו"ר ארגון המורים העל-יסודיים; מר עופר עיני, יו"ר הסתדרות החדשה

ביה"ס הריאלי בחיפה מקים מרכז ארצי לחינוך לסובלנות ושלו

המרכז גם יפעל להעמקת הקשרים של ביה"ס הריאלי עם מוסדות חינוך מהמגזרים המוסלמי, הנוצרי, והדרוזי בחיפה והסביבה ועם בתי"ס מהחינוך הממלכתי-דתי ומהחינוך המיוחד. בנוסף יפעל המרכז להקמת רשת פיזית ווירטואלית של בתי"ס מקדמי חינוך לסובלנות ולדו-קיום ושלו. הרשת תשמש לחילופי מידע ולחיזוק הלגיטימציה הציבורית לעסוק במערכת החינוך בסובלנות ודו-קיום. המרכז גם ישתלב בפעילות של ארגונים בין-לאומיים ושינופי פעולה עם מוסדות חינוך יהודיים ולא יהודיים בחו"ל בנושאים; סובלנות, מניעת גזענות, מאבק באנטישמיות ושלו. המרכז גם יערוך לציבור הרחב כנסים והרצאות וינהל אתר אינטרנט פעיל.

לדברי שוחט, הפעילות במרכז תביא לידי ביטוי את מכלול ההיבטים החינוכיים של המושג סובלנות; כמרכיב מרכזי באורח חיים דמוקרטי, קבלת השונה, תרבות הדיבור והדיון, חופש הבעת הדעה, סובלנות פוליטית, יישוב סכסוכים בדרכי שלום, סובלנות בדרכים, בספורט ועוד.

כמו כן תפעל במרכז לסובלנות ועדת היגוי, שבה ישתתפו מורים מכל סניפי הריאלי בחיפה ונציגי התלמידים וההורים. למרכז גם הוקם לאחרונה ועד ציבורי רב-לאומי. בראש הוועד עומדת שופטת בית המשפט העליון לשעבר, דליה דורנר. בין המשתתפים הנוספים בוועד; ראש הכנסייה היוונית-קתולית, הארכיבישוף ד"ר איליאס שאכור, יו"ר המרכז היהודי-ערבי באוניברסיטת חיפה, פרופ' פייצל עזאזה, פרופ' ברוך נבו מהמכון לדמוקרטיה באוניברסיטת חיפה, הסופר ונציג עיריית חיפה בוועד, סמי מיכאל, המפקח על החינוך הדרוזי במשה"ח, סלאח א-שייך ועוד.

ביה"ס הריאלי בחיפה מקים בימים אלה את "המרכז לחינוך לסובלנות ושלו". בטקס חנוכת המרכז, שיתקיים ביום ראשון הקרוב, ישתתפו בין היתר שרת החינוך, יולי תמיר, ושופטת בית המשפט העליון לשעבר, דליה דורנר. העיתוי לפתיחת המרכז הוא יום הסובלנות הבינלאומי, שחל ב-16 בנובמבר. מטרת המרכז היא לפתח תוכניות לימודים בנושא סובלנות ודו-קיום, עבור כל שכבות הגיל, החל מהגן. התוכניות יתבססו על המלצות ועדת קרמינצ'ר משנת 96' ועל הניסיון המעשי שהצטבר בסניפי ביה"ס בהפעלת תוכניות בנושא הסובלנות והדו-קיום. את המרכז תנהל מטעם ביה"ס מרים חיים, מורה בכירה ורכזת לשעבר בביה"ס, ביחד עם דורון שוחט, לשעבר מפמ"ר האזרחות ומנהל היחידה לחינוך לדו-קיום ולדמוקרטיה. בשיחה עם קו לחינוך, אומר שוחט, כי היוזמה להקמת המרכז צמחה דווקא בריאלי מכיוון שבכל אחד מסניפי ביה"ס כבר מופעלות לפחות 4-5 תוכניות בנושאים; סובלנות וקבלת השונה, דו-קיום ועוד. לדבריו, כיוון שיוזמה כזו לא התגבשה עד כה במשה"ח, למרות שחלף כבר למעלה מעשור מפרסום דו"ח קרמינצ'ר, היא מגיעה כעת "מהשטח".

לדברי שוחט, יפעל המרכז לחינוך לסובלנות לעיצוב תוכנית לימודים שתיצור רצף חינוכי מתפתח מגן הילדים ועד כיתה י"ב. התוכנית תשלב מסרים של סובלנות, דמוקרטיה ושלו בתוך מקצועות הלימוד ביחד עם פעילויות חווייתיות. התוכנית תוצע כמודל לבתי"ס עמיתים בארץ ובעולם. כמו כן מבקשים יוזמי המרכז לפתח תוכנית חינוכית-ערכית ייחודית בנושא הסובלנות, שתופעל בערים מעורבות.

מגייסים את בני הנוער בפקיעין למאבק באלימות

הביטוי והזכות למחאה במשטר דמוקרטי, ו"הפוטנציאל התיירותי כמשאב כלכלי בפקיעין".

לאחר מכן השתתפו בני הנוער בסדנת משחק תפקידים, שבה יצגו דמויות מרכזיות באירוע האלים; תושב, שוטר, תייר ונציג של חברה סלולארית. את הקבוצות הנחו מנהל מרכז הדרכה, רכז עמ"ן, מנהל יחידת הנוער של פקיעין והיועץ החינוכי של ביה"ס המקיף ביישוב. בעקבות הסדנה התקיימו דיונים שבהם סיכמו בני הנוער את התובנות שרכשו במהלכה; "אין אדם העומד מעל לחוק", "בריאות הציבור היא קו אדום של הדמוקרטיה", "פקיעין הוא כפר שוחר שלום השייך לכל תושביו" ועוד. הפעילות הסתיימה בצפייה בהצגה של שחקני התיאטרון "אלפרח", שעסקה בתופעות של אלימות. בתום ההצגה התקיים דיון על המסרים שהועברו בה.

בעקבות המהומות שפרצו בפקיעין בסוף החודש שעבר, יזם החודש מרכז ההדרכה הדרוזי במינהל חברה ונוער במחוז צפון פעילות חינוכית מיוחדת. בפעילות השתתפו בני נוער ממסגרות המנהיגות הצעירה ביישוב; מדצ"ם, מש"צים, חברי תנועת הנוער וחברי מועצות התלמידים. הפעילות התקיימה באכסניית הנוער של שלומי בחסות פרויקט עמ"ן - עיר מתנדבת נוער, של הג'ויינט ואגודת אכסניות הנוער.

מטרות הפעילות היו; לרתום את בני הנוער בפקיעין למעורבות ואחריות להחזרת שגרת החיים ביישוב, להפיק לקחים חיוביים מהאירוע האלים, כמו הצורך ביחסי שכנות טובה בין המגזרים השונים בתוך היישוב ועם יישובי הסביבה.

בתחילת הפעילות האזינו בני הנוער להרצאות בנושאים; "חופש

פרסים והישגים

■ במחוז מרכז; תעודות לבתי"ס מצטיינים בזה"ב - מנהלת

מחוז מרכז, סולי נתן, העניקה בשבוע שעבר תעודות הצטיינות בנושא הזהירות בדרכים למוסדות החינוך; תיכון עמל ב' בפתח תקוה, תיכון הדרים בהוד השרון, ביה"ס הניסויי לחינוך מיוחד יהודה הלוי בנתניה, חטיבת הביניים אלון ברעננה, ואשכול הגנים לחינוך מיוחד רננים ברחובות.

בבתי"ס שזכו בתעודות ההצטיינות מופעלות תוכניות בית ספריות ייחודיות בנושא הבטיחות בדרכים, המשולבות בתוכנית הלימודים. כך, למשל, פותחה בביה"ס הניסויי לחינוך מיוחד יהודה הלוי בנתניה, תוכנית לימודים בנושא הזהירות בדרכים, המותאמת לחינוך המיוחד. התוכנית מתקיימת בעיקר בימי מוקד בחינוך החברתי, ומתמקדת בעבודות אומנות ויצירה בנושא הבטיחות בדרכים. באשכול הגנים לחינוך מיוחד רננים ברחובות, מופעלת מזה ארבע שנים תוכנית בטיחות בדרכים בשם "לנוע בעולם מתנועע".

מנהלת מחוז מרכז, סולי נתן, מעניקה תעודת הצטיינות בזה"ב למנהלת תיכון הדרים רמת השרון, עדית טייכלר.

במסגרת התוכנית לומדים התלמידים כיצד להתנהג בדרך בזהירות ואיפוק ותוך ציות לכללים. בתוכנית נעשה שימוש באמצעי המחשה ותרגול חווייתיים, למשל רכיבה על אופניים עם קסדות בהתאם לשלטים מכוונים ולגבולות.

מחקר; רכז התקשוב הבית ספרי - למי הוא נחוץ?

מה בדיוק צריך הרכז לעשות במסגרתו, עם מי יש לו קשרי עבודה והאם התפקיד חיוני לביה"ס או לא. מהמחקר עולה, כי תפקיד רכז התקשוב נתפס בעיקר על ידי המורות כסמלי. המטרה של התפקיד לדעתן היא לסמן לסביבה שביה"ס חדשני, עדכני ומשלב תקשוב. לעומת זאת, רכז התקשוב משתלב הרבה פחות בהטמעה הטכנית של התקשוב בתהליכי ההוראה-למידה. החוקרות מציינות, כי ממצאי המחקר אינם מעידים על כך שלתקשוב אין מקום בתהליכי ההוראה והלמידה, אלא מעוררים תהייה האם הדרך המתאימה להטמעתו בביה"ס היא באמצעות תפקיד רכז התקשוב או אולי באמצעים אחרים, כמו השתלמויות או למידת עמיתים. לפי ממצאי המחקר, נראה שתפקיד רכז התקשוב חשוב במיוחד ליחסיו של ביה"ס עם סביבתו, ופחות כמתווך בין המורות והמחשב. אפשרות נוספת שמעלות החוקרות היא, שתפקיד רכז התקשוב חשוב בעיקר לשלב הראשוני של הכנסת המחשב לביה"ס, אך ככל שהזמן עובר ואוריינות התקשוב של המורים הופכת לדבר מובן מאליו, הופך התפקיד לפחות משמעותי. כתובת המחקר;

<http://portal.macam.ac.il/ArticlePage.aspx?id=1691&referrer=%2fDefault.aspx%3f>

חדשים גם ב-27 גני החובה בעיר. מערייית אילת נמסר, כי כ-160 מחשבים חדשים הותקנו בבתי"ס היסודיים; אופיר, מצפה ים, אולפנה, יעלים, צאלים, ימין הרצוג והיובל. כמו כן הותקנו 40 מחשבים עם מסכי LCD בתיכון גולדווטר. המחשבים בתיכון ישמשו את מגמת מידענות המחשבים והנדסת התוכנה העירונית. במסגרת המגמה לומדים תלמידים מכיתות י'-י"ב משלושת התיכונים בעיר לקראת בגרות בהיקף של 15-5 יחידות לימוד במקצועות אלו. בנוסף, הותקנה בכל כיתת מחשבים בבתי"ס בעיר מדפסת לייזר. עלות הפרויקט נאמדת במיליון ש"ח. השנה גם הצטרפה אילת לפרויקט מחשב לכל ילד, שבמסגרתו יקבלו 200 תלמידים מבתי"ס היסודיים בעיר לבינת מחשב אישי, הדרכה וחיבור מהיר לאינטרנט.

לומדים באינטרנט לבגרות בהלכה - רשת החינוך הממלכתי-דתי אמי"ת, חנכה בחודש שעבר אתר חדש בשם "הלכה לבגרות". האתר מבוסס על תוכנית הלימודים בהלכה לבגרות. הסרגל העליון בעמוד הבית של האתר כולל את נושאי הלימוד לבגרות הממוינים על פי דינים ומבוא להלכה. לכל פרק לימוד מצורפים באתר אירועים מדגימים שהותאמו לתלמידים. לצד כל אירוע מופיע המקור ההלכתי לעיון. באתר מאגר תשובות המאפשר לתלמיד לבדוק את תשובותיו. בהכנת התכנים לאתר סייע הרב מאיר אביטן. כתובת האתר; <http://www.amit.org.il/dinim/index.htm>

התכנים באתר מחולקים לשלושה תחומים; תיאור הבסיס המחקרי של הניסויים, הדגמה בטקסט ובקטעי וידאו של הניסויים שנערכו בבתי"ס שונים, וכן כלים ותבניות ליישום מעשי של הניסויים בבתי"ס. כך, למשל, מורים המבקשים לשפר את הוראת השפה האנגלית בכיתתם, יכולים לצפות באתר בסרטון המציג שמונה אסטרטגיות לשיפור אוצר המילים של התלמידים, שבהן השתמשו בהצלחה מורים באחד מבתי"ס. בסרטון מוצגים טכניקות הוראה, אירועים בכיתות, תגובות התלמידים, עזרים גרפיים ועוד. כתובת האתר; <http://dww.ed.gov>

מרבית המורים אינם יודעים מה מקומו של רכז התקשוב במבנה ההיררכי של ביה"ס, כך עולה ממחקר חדש המוצג החודש בפורטל מס"ע של מכון מופ"ת. ממצא נוסף; מחצית מהמורות שהשתתפו במחקר דיווחו, כי הן משתמשות באינטרנט להוראה באופן עצמאי, מבלי להסתייע ברכז התקשוב.

את המחקר, ששמו הוא "מיסוד תפקיד חדש בביה"ס; המקרה של רכז התקשוב", ערכו החוקרות דורית טובין וענת דיין. מטרת המחקר הייתה לבדוק האם תפקיד רכז התקשוב הבית ספרי, החדש יחסית במערכת החינוך, כבר מוסד בבתי"ס. מיסוד הוא התהליך שבו תפקיד, אמונה או מנהג חדשים, מוטמעים בארגון. במסגרת המחקר, התבקשו מורות לשרטט מפה של המבנה הארגוני של ביה"ס. ההנחה שניתנה למורות הייתה להציג את כל בעלי התפקידים בביה"ס ואת קשרי העבודה ביניהם באופן מפורט ככל האפשר. בתום המשימה קיבלו המורות שאלון שבדק את מידת שילוב התקשוב בהוראה בביה"ס ופרטי רקע אישיים. ממצאי המחקר מראים, שב-72% משרטוטי המורות הופיע רכז המחשבים הבית ספרי. עם זאת, רק ב-31% מהשרטוטים הציבו המורות את רכז התקשוב במקומו האמיתי בהיררכיה הבית ספרית. מסקנת המחקר היא, שמיסוד תפקיד רכז התקשוב בביה"ס חלקי בלבד; התפקיד אמנם מוכר למורות, אך רובן אינן יודעות

קצרצרים

גדל מספר הרשויות הממנות שיעורי תגבור מקוונים - עיריית יבנה הצטרפה בחודש שעבר למספר גדול והולך של יישובים, הממנים מתקציבם שיעורים פרטיים מקוונים לתלמידים. ביבנה יוכלו ליהנות מהשירות החדש תלמידי כיתות ז'-י"ב. התלמידים יקבלו שיעורי תגבור במתמטיקה, אנגלית ולשון דרך האינטרנט מחברת eTeacher. השנה הצטרפו לשירות שיעורי התגבור המקוונים של החברה גם הערים כרמיאל ואילת. בכרמיאל יוכלו להשתתף בשיעורים המקוונים תלמידי כיתות ט'-י"ב ובאילת - תלמידי כיתות י'-י"ב. ערים נוספות שהצטרפו לשירות שיעורי העזר המקוונים של eTeacher במהלך השנתיים האחרונות הן; הרצליה, ראשון לציון, יקנעם, המועצה האזורית עמק יזרעאל, כפר יונה, המועצה האזורית חבל מודיעין וקרית אנון.

מחשב לכל ילד בקריית אתא - בחודש שעבר הוענקו 56 מחשבים חדשים לתלמידים מכיתות ד'-ו' בקריית אתא, במסגרת פרויקט מחשב לכל ילד. בחודשים הקרובים יחולקו מחשבים נוספים ל-94 תלמידים ביישוב. התלמידים יקבלו את המחשבים לאחר שסיימו קורס של 60 שעות הדרכה במיומנויות השימוש במחשב. בטקס סיום הקורס השתתפו ראש עיריית קריית אתא, יעקב פרץ, ומנכ"ל מחשב לכל ילד, אורלי תמיר.

מחשבים חדשים בבתי"ס באילת - כ-200 מחשבים חדשים הותקנו לאחרונה בבתי"ס באילת. בימים אלה החלה התקנת מחשבים

בארה"ב; המורים ילמדו מהצלחות באתר אינטרנט חדש - משה"ח האמריקני השיק החודש אתר חדש בשם "Doing What Works". מטרת האתר היא לסייע לאנשי החינוך האמריקנים - מורים ומנהלים, להנהיג בבתי"ס שלהם אסטרטגיות הוראה ושינויים מבניים, שיעילותם הוכחה בניסוי ומחקר. "אנשי החינוך צריכים לדעת 'מה עובד', אומרת שרת החינוך האמריקנית, מרגרט ספלינג. לדבריה, ספריית המשאבים המקוונת שבאתר תשמש כגשר בין המחקר והשדה; "האתר יתרגם תוצאות ניסויים מבוססי מחקר לכלים יישומיים, שסייעו לאנשי החינוך לשפר את ההוראה בכיתות".

יום לימודים ארוך – יום לימודים ארוך נגזר מחוק שאושר בכנסת ישראל ורק היא רשאית לבטלו, כך אמרה מנהלת המחוז, אורנה שמחון, במהלך מפגש שערכה בכאבול עם ראש המועצה המקומית, חסן בוקעי ועם מנהלי בתי"ס ומורים. המפגש התקיים במסגרת סיור שערכה בשבוע שעבר מנהלת המחוז בבת"ס ביישוב. מהמחוז נמסר, כי בניגוד לחוק, לא הופעל השנה בכאבול יום לימודים ארוך, שלו זכאית המועצה המקומית. הסיבה לכך – התנגדות נחרצת של ההורים, שטענו כי המצב הפיזי הגרוע של בתי"ס ביישוב אינו מאפשר שבוע לימודים בן 41 שעות.

שמחון הסבירה במפגש, שלחוק יום לימודים ארוך יתרונות רבים, וכי תוספת השעות תאפשר למוסדות החינוך ביישוב להעניק לתלמידים הזדמנות להרחיב את הידע ולצמצם פערים, וכן ליהנות מחינוך לערכים ומפעילות חברתית. "כאבול זכתה שתלמידיה ייהנו מתוספת זו ולפיכך לא מובנת לי התנגדות ההורים לכך", הוסיפה מנהלת המחוז. שמחון הורתה למנהלים להפעיל יום לימודים ארוך, והבטיחה לקיים במקביל הידברות עם ההורים והרשות המקומית בלשכתה בנושא.

מנהלת המחוז הודיעה, כי בקרוב גם תקיים פגישת עבודה עם מנהל מינהל הפיתוח במשה"ח, ד"ר שי כנעני, על מנת לבחון כיצד יכול משה"ח לסייע בשיפור הפיזי של בתי"ס בכאבול. כמו כן תבדוק מנהלת המחוז כיצד תוכל לסייע מתקציב המחוז לשנת 2008 בגידור בתי"ס בכאבול ובפיתוח הסביבה הלימודית. מהמחוז נמסר לקו לחינוך, כי במהלך הסיור התרשמה מנהלת המחוז, כי המצב הפיזי של בתי"ס ביישוב מאפשר קיום יום לימודים ארוך.

אירועי ה-60 – בשבוע שעבר התקיים הכינוס הראשון של הוועדה המחוזית האחראית לאירועי ה-60 למדינת ישראל. בראש הוועדה עומדת מנהלת המחוז, אורנה שמחון. בוועדה משתתפים נציגים מהנהלת המחוז, המתנ"סים ומחלקות החינוך ברשויות המקומיות. כמו כן משתתפים בוועדה מנהלי בתי"ס שזכו בתשס"ז בפרס החינוך הארצי; מנהלת ביי"ס עומרים במגידו, אסתר תורן, ומנהל ביי"ס איבן סינא בסכנין, כמאל חלאילה. בכינוס נמסר, כי אירוע השיא המחוזי לציון שנת ה-60 יתקיים באביב 2008. באירוע תשתתף אישיות ממלכתית בכירה ששמה עדיין לא נמסר. מהמחוז נמסר, כי אירוע השיא ישקף את הרב תרבותיות בפולקלור ובמורשת של מגזרי האוכלוסייה בצפון – יהודים, ערבים, דרוזים, בדואים וצ'רקסים, וידגיש את הדו-קיום במערכת החינוך.

ממלכתית-אנטרופוסופי – שיטות חינוך ייחודיות מצליחות להתקיים בהצלחה גם בחינוך הממלכתי, כך עולה מסיור שערך בשבוע שעבר מנהל המחוז, אהרון זבידה, בביה"ס הממלכתית-על אזורי-אנטרופוסופי, שקד, בקריית טבעון. בסיור השתתפו ראש מועצת טבעון, אלון נבות, ומפקחי המחוז. בבי"ס שקד, שהוקם בשנת '94 ביוזמת ההורים, לומדים השנה 295 תלמידים. מהמחוז נמסר, כי ביה"ס יוצא דופן, בין היתר, בכך שכל מחנך מלווה את כיתתו במשך שמונה שנים – מכיתה א' ועד כיתה ח'. ביה"ס פועל על פי שיטת וולדורף, המעצימה במיוחד את תחומי האומנות, ככלי הביטוי של התלמידים. מהמחוז נמסר, כי שעות לימודים רבות בביה"ס מוקדשות למלאכות יד, כמו סריגה, תפירה, רקמה ועבודות עץ, ולשיעורי חקלאות, מוסיקה, תנועה ומקהלה, דרמה, הצגות, פיסול, ציור ורישום. זהו ביה"ס הממלכתי היחיד במחוז המתנהל בשיטה זו.

עוד נמסר, כי הנהלת המחוז התרשמה מאוד מדרכי ההוראה הייחודיות בביה"ס, שגם הישגיו במבחני המיצ"ב גבוהים, כמו גם מיחסם של המורים לתלמידים ומתנהגותם הרגועה של התלמידים.

תרמו מזמנם – עם התחלת השביתה, פנו ההנהלה וצוות המורים של ביה"ס היסודי ניצנים במוזיעין לבוגרי ביה"ס הלומדים בחטיבות הביניים המושבתות בעיר, כדי שיתרמו מזמנם לביה"ס ב"חופשה" שנכפתה עליהם. ואכן במהלך השבועות האחרונים הגיעה מידי בוקר קבוצת תלמידי חטיבות הביניים לביה"ס היסודי ושהתה בו במשך כל שעות היום. התלמידים סייעו בהפסקות הפעילות, בשיעורים בכיתות, בספרייה, במזכירות ועוד.

שיעור באזרחות – למעלה מ-100 מתלמידי ביה"ס המדעי טכנולוגי אמית" בכפר-בתיא, קיימו בשבוע שעבר הפגנת הזדהות עם מורי בתי"ס העל יסודיים השובתים. ההפגנה החלה בצעדה מביה"ס ועד לבית יד לבנים ברעננה. מלבד הפגנת ההזדהות, ערכו התלמידים ברחוב הראשי של העיר שיעורי אזרחות וחינוך. אורן הירשהורן, תלמיד כיתה י"א בביה"ס וממארגני מחאת התלמידים, מסר כי הוא וחבריו בחרו להביע את הזדהותו של הציבור הדתי עם שביתת המורים. לדבריו, "הציבור הדתי יודע להיאבק ולמחות כשצריך. אך דווקא בנושא עתיד החינוך בארץ, התחושה

שלנו הייתה כי קולו של הציבור הדתי כלל לא נשמע. חשוב לנו להראות שאנו כציבור לוקחים חלק במאבק". מנהל ביה"ס, הרב איתמר חייקין, אמר כי הוא מברך את התלמידים על יוזמתם ועל התרגום החופשי שלהם לדמוקרטיה ולאזרחות טובה.

תלמידי אמית"כפר בתיא מפגינים תמיכה בארגון המורים

התנדבו בשביתה – ארגון רוטרי בגן יבנה החליט בתחילת החודש לגייס את חברי מועדון הנוער של הארגון ביישוב, האינטראקט, כדי לסייע בתקופת השביתה בביה"ס היסודיים. לפעילות ההתנדבותית הצטרפו גם בני נוער נוספים מהיישוב, שאינם חברים במועדון, אך הרעיון להתנדב קסם להם. בין היתר סייעו בני הנוער בשיעורים שנערכו בחדר המחשבים של ביי"ס אילן רמון, והפעילו את תלמידי ביה"ס היסודי בהפסקות. בבי"ס בן גוריון סייעו תלמידי התיכון בצביעת משחקי החצר ועוד.

ימליץ – יועץ שר התמ"ת, יוסי פרחי, ביקר בשבוע שעבר בתיכון הטכנולוגי עמל בן עמי, השוכן בבסיס בן עמי סמוך לשוהם. בעמל בן עמי לומדים התלמידים אוטוטרניקה (מכונאות וחשמל רכב), לוגיסטיקה והנהלת חשבונות.

מנהל ביה"ס, ד"ר צבי אברמוביץ', סקר בפני האורח את העשייה החינוכית במוסד, וציין את ההישגים המקצועיים והלימודיים של בוגריו בצבא ובאזרחות. במהלך סיור בסדנאות ובחדרי הלימוד בביה"ס, הביע יועץ השר התפעלות מהעשייה הבית ספרית, והודיע כי ימליץ להפוך את ביה"ס למכללה טכנולוגית, שבה יוכלו התלמידים להמשיך ללמוד לקבלת תעודת טכנאי והנדסאי.

סיירו והתרשמו – תלמידי ביה"ס לחינוך מיוחד מסילות בבת ים, השתתפו לאחרונה בטיול ברמת הגולן, במסגרת הפרויקט "בעקבות לוחמים" של משרד הביטחון. אל התלמידים נלוו מורי ביה"ס ונציגי ההורים. התלמידים סיירו באתר "עוז 77" שבעמק הבכא, וצפו בתרגילי אש של פלוגות שריון ותותחנים. עם שובם לביה"ס, שלחו התלמידים מכתב ליוזם הפרויקט, אביגדור קהלני, ובו הביעו את התרשמותם העמוקה מסיפורי הגבורה ששמעו במהלך הסיור.